

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М.І. ПИРОГОВА

ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

навчальної дисципліни

з підготовки доктора філософії

на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти

галузі знань 22 Охорона здоров'я

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 228 Педіатрія

(код і найменування спеціальності)

2020 рік

Вінниця

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Вінницький національний медичний університет
ім. М.І. Пирогова

РОЗРОБНИКИ:

д.мед.н, проф. Коноплицький В.С.

к.мед.н., ас. Солейко Д.С.

Обговорено на засіданні кафедри дитячої хірургії Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова та рекомендовано до затвердження на центральній методичній раді / науковій комісії «25» вересня 2020 року, протокол № 2.

Затверджено на центральній методичній раді / науковій комісії «5» жовтня 2020 року, протокол № 2.

Змістовний модуль 1. Ургентна дитяча хірургія.

Тема 1.

Фурункул.

Знати. Етіологія, особливості патогенезу, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування. Особливості хірургічного лікування.

Вміти. Призначити антибактеріальну терапію імперічним шляхом та за результатами антибіотикограми. Розкрити та роздренувати запальне вогнище.

Тема 2.

Карбункул.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.

Вміти. Призначити антибактеріальну терапію імперічним шляхом та за результатами антибіотикограми. Розкрити та роздренувати запальне вогнище.

Тема 3.

Панаріцій.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.

Вміти. Призначити антибактеріальну терапію імперічним шляхом та за результатами антибіотикограми. Розкрити та роздренувати запальне вогнище.

Тема 4.

Пароніхій.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.

Вміти. Призначити антибактеріальну терапію імперічним шляхом та за результатами антибіотикограми. Розкрити та роздренувати запальне вогнище.

Тема 5.

Лімфаденіт, абсцес, флегмона, бешиха.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.

Вміти. Призначити антибактеріальну терапію імперічним шляхом та за результатами антибіотикограми. Розкрити та роздренувати запальне вогнище.

Тема 6.

Мастит.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.

Вміти. Призначити антибактеріальну терапію імперічним шляхом та за результатами антибіотикограми. Розкрити та роздренувати запальне вогнище.

Тема 7.

Псевдо-фурункульоз.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.

Вміти.

Тема 8.

Флегмона новонароджених.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.

Вміти. Призначити антибактеріальну терапію імперічним шляхом та за результатами антибіотикограми. Розкрити та роздренувати запальне вогнище.

Тема 9.

Парапроктит.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, лікування.

Вміти. Призначити антибактеріальну терапію імперічним шляхом та за результатами антибіотикограми. Розкрити та роздренувати запальне вогнище.

Тема 10.

Гострий гематогенний остеомієліт.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Особливості та строки іммобілізації ураженої кінцівки. Реабілітація. Диспансерний нагляд

Вміти. Призначити антибактеріальну терапію імперічним шляхом та за результатами антибіотикограми. Здійснювати остеопункцію, накладати остеоперфорацію. Розкрити та роздренувати основне та септичні запальні вогнища. Призначити посиндромну терапію септичного стану. Накласти іммобілізацію, розвантажувальний витяг.

Тема 11.

Хронічний гематогенний остеомієліт.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Маркери хронічного запального процесу та їх трактування. Особливості та строки іммобілізації ураженої кінцівки. Реабілітація. Диспансерний нагляд.

Вміти. Призначити антибактеріальну терапію імперічним шляхом та за результатами антибіотикограми. Здійснювати остеопункцію, накладати остеоперфорацію. Розкрити та роздренувати основне та септичні запальні вогнища. Призначити посиндромну терапію септичного стану. Накласти іммобілізацію, розвантажувальний витяг. Видаляти секвестри, нориці, робити остеотомію, пластику кістковим сегментом дефекту кістки.

Тема 12.

Артрити в дитячому віці.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Призначити антибактеріальну терапію імперічним шляхом та за результатами антибіотикограми. Пропунктувати суглоб. Здійснити забор патологічного суглобового вмісту на цитологічне, бактеріоскопічне дослідження, висів.

Тема 13.

Сепсис.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Реабілітація.

Вміти. Призначити антибактеріальну терапію імперічним шляхом та за результатами антибіотикограми. Розкрити та роздренування запальних вогнищ. Призначити та трактувати результати додаткових методів обстеження. Призначити посиндромне лікування септичного процесу.

Тема 14.

Переломи верхніх кінцівок.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, особливості іммобілізації. Покази до консервативного лікування. Особливості переломів у дитячому віці. Покази до оперативного лікування. Обсяг лікування.

Вміти. Здійснювати закриту та відкриту репозиції. Накладати різні види іммобілізації – гіпсова іммобілізація, шини, фіксуючі пов'язки. Накладати скелетний витяг, ОМС.

Тема 15.

Переломи нижніх кінцівок.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, особливості іммобілізації. Особливості переломів у дитячому віці. Покази до консервативного лікування. Покази до оперативного лікування. Обсяг лікування.

Вміти. Здійснювати закриту та відкриту репозиції. Накладати різні види іммобілізації – гіпсова іммобілізація, шини, фіксуючі пов'язки. Накладати скелетний витяг, ОМС.

Тема 16.

Переломи плоских кісток.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, особливості іммобілізації. Покази до консервативного лікування. Покази до оперативного лікування. Обсяг лікування.

Вміти. Накладати ОМС.

Література.

1. Дитяча травматологія: практичний посібник / під ред. О.В. Дольницького, Д.Ю. Кривчені, М.Є. Поліщука. – Київ: «Книга плюс», 2006. – 472с.
2. Хірургічні захворювання у дітей: навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / під ред. Д.Ю. Кривчені, С.В. Лисак, О.М. Плотников. – Вінниця: «Нова книга», 2008. – 256с.
3. Баиров Г.А. Неотложная хирургия новорожденных. Л.: Медицина, 1972. – 240 с.
4. Горбатюк О.М. Антибіотикопрофілактика в абдомінальній невідкладній хірургії у дітей молодшого віку/ О.М. Горбатюк, В.В. Гончар, І.Г. Вірич //Клінічна хірургія. - Київ, 2003. - N12. - С. 18-20 (Шифр 74253/2003/12)
5. Дитяча ортопедія: навчальний посібник з ортопедії та травматології для сімейних лікарів, хірургів, травматологів (друге переглянute видання) / за ред. проф. І. Б. Зеленецького, М. І. Хвисюк, С. Д. Шевченко, Г. Г. Голка, О. О. Ніжегородцев – Х.: Вид-во АТ «Харківформвидав», 2018. – 347 с.
6. Журнал «Хірургія дитячого віку» випуск з 2003 по 2012 роки.

7. Исаков Ю.Ф. Национальное руководство по детской хирургии. - ГЭОТАР – Медиа. - 2009. - 1168с.
8. Красовская Т.В., Кобзева Т.Н. Диагностика и интенсивная терапия в хирургии новорожденных: методические рекомендации. Москва. - Издатель Мокеев. - 2001. - 68с.
9. Маремкулов В.Х. Токсико-септические состояния и их коррекция в детской хирургии/ В.Х. Маремкулов // Детская хирургия, 2005. - N5. - С. 39-42.
10. Ортопедія і травматологія / За ред. проф. О. М. Хвисюка. – Х.: ХМАПО, 2013. – 656 с.
11. Подкаменев В.В. Хирургические болезни детского возраста: Учебное пособие. – М.: ОАО «Издательство Медицина», 2005. – 379 с.
12. Пури П., Гольварт М. Атлас детской оперативной хирургии. Медпресс-информ, 2009. - 648 с.
13. Соловьев А. Е. Детская хирургия. // Запорожье. - 2005. – 196 с.
14. Травматологія та ортопедія: [підручник для студ. вищих мед. навч. закладів] / за ред. Г. Г. Голки, О. А. Бурянова, В. Г. Климовицького. – Вінниця: Нова Книга, 2013. – 400 с.
15. Ультразвуковая диагностика в неотложной абдоминальной хирургии новорожденных/ Е.Б. Ольхова, В.Е. Щитинин, А.В. Арапова //Детская хирургия. - 2003. - N6. - С. 42-46.
16. Cook-Sather SD, Litman RS. Modern fasting guidelines in children. Best Pract Res Clin Anaesthesiol. 2006;20(3):471-81.
17. Kain ZN, Caldwell-Andrews AA. Preoperative psychological preparation of the child for surgery: an update. Anesthesiol Clin North Am. 2005; 23:597-614.
18. Tait AR, Malviya S. Anesthesia for the child with an upper respiratory tract infection: still a dilemma? Anesth Analg. 2005;100: 59-65.
19. Wilson W, Taubert KA, Gewitz M, et al. Prevention of infective endocarditis. Circulation. 2007;116:1736-54.

Змістовний модуль 2. Вади розвитку у дітей.

Тема 1.

Подвоєння нирки. Міхурово-сечівниковий рефлюкс.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, сучасні методи хірургічного та мало-інвазивних методів лікування.

Вміти. Трахувати результати додаткових методів обстеження, визначати необхідний обсяг рентгенологічних методів обстеження. Виконувати катетеризацію сечового міхура, екскреторну урографію, мікційну цистографію, надавати невідкладну допомогу при генералізованих алергічних реакціях, спричинених йод-вмісними препаратами.

Тема 2.

Екстрофія сечового міхура. Гіпоспадія. Епіспадія.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Визначати клінічну форму захворювання згідно сучасної класифікації, виконувати катетеризацію сечового міхура при екстрофії сечового міхура, гіпоспадії, епіспадії. Володіти методиками хірургічного лікування гіпоспадії та епіспадії.

Тема 3.

Дисплазія кульшових суглобів.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Визначати симптоми Маркса-Ортолані, Шасон'яка, Богданова, Дюпюїтрена, Тренделенбурга. Визначати покази до консервативного та хірургічного лікування. Обирати та накладати імобілізуючі апарати примусової фіксації в залежності від клінічної форми захворювання.

Тема 4.

Вроджена кривошия. Вроджена клишоногість.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Визначати покази до консервативного та хірургічного лікування. Обирати та накладати імобілізуючі апарати примусової фіксації в залежності від клінічної форми клишоногості.

Тема 5.

Полідактилія, синдактилія, арахнодактилія.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Трахувати результати рентгенологічних методів обстеження. Визначати покази та об'єм хірургічного лікування.

Тема 6.

Гемангіоми, лімфангіома, папілома, атерома, ліпома, фіброма, келоїд.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Визначати необхідні додаткові методи обстеження. Володіти методиками хірургічного та консервативного лікування.

Тема 7.

Дермоїдна кіста або дермоїд, тератома.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Визначати необхідні додаткові методи обстеження. Володіти методиками хірургічного та консервативного лікування.

Тема 8.

Нейрофіброматоз, тимомими.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Визначати необхідні додаткові методи обстеження, форму захворювання згідно сучасної класифікації, необхідний об'єм консервативного та хірургічного лікування, покази до хірургічного лікування згідно сучасних протоколів дитячої онкології.

Тема 9.

Нефробластома.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Визначати необхідні додаткові методи обстеження, форму захворювання згідно сучасної класифікації, необхідний об'єм консервативного та хірургічного лікування, покази до хірургічного лікування згідно сучасних протоколів дитячої онкології.

Тема 10.

Нейробластома.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Визначати необхідні додаткові методи обстеження, форму захворювання згідно сучасної класифікації, необхідний об'єм консервативного та хірургічного лікування, покази до хірургічного лікування згідно сучасних протоколів дитячої онкології.

Тема 11.

Пигментні пухлини.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Визначати необхідні додаткові методи обстеження, форму захворювання згідно сучасної класифікації, необхідний об'єм консервативного та хірургічного лікування, покази до хірургічного лікування згідно сучасних протоколів дитячої онкології.

Тема 12.

Остеома, остеїд-остеома, остеохондрома, фіброзна дисплазія кістки.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Визначати необхідні додаткові методи обстеження, форму захворювання згідно сучасної класифікації, необхідний об'єм консервативного та хірургічного лікування, покази до хірургічного лікування згідно сучасних протоколів дитячої онкології.

Тема 13.

Рабдоміосаркома, остеогенна саркома, саркома Юїнга.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

Вміти. Визначати необхідні додаткові методи обстеження, форму захворювання згідно сучасної класифікації, необхідний об'єм консервативного та хірургічного лікування, покази до хірургічного лікування згідно сучасних протоколів дитячої онкології.

Література.

1. Курс лекцій по дитячій хірургії: учбовий посібник / В.М. Грона. – Донецьк, 2007. – 265с.
2. Хірургія дитячого віку / під ред. В.І. Сушко. – Київ: «Медицина», 2008. – 507с.
3. Амбулаторно-поліклінічні хірургія дитячого віку: навчально-методичний посібник / під ред. В.І. Сушко. – Дніпропетровськ: «Наука і освіта», 2003. – 344с.
4. Хірургія дитячого віку: підруч. [для студ. вищ. мед. навч. закл.] / Й.І. Библюк, Ю.Й. Библюк. — Івано-Франківськ, 2006. — 380с.
5. I Всероссийский конгресс "Современные технологии в педиатрии и детской хирургии"/ Г.М. Дементьева, И.В. Леонтьева, А.И. Хавкин, Длин В.В. //Российский вестник перинатологии и педиатрии. - 2003. – Том 48, N2. - С. 54-61.
6. Акопян В.Г. Хирургическая гепатология детского возраста. Медицина,1982. – 384 с.
7. Голигорский С.Д. Основы детской урологии и нефрологии. Киев.,1973.
8. Долецкий С.Я.Диафрагмальные грыжи у детей,1980.
9. Дурнов Л.А.Лечение опухолей у детей.М.,Медицина,1973.
10. Дурнов Л.А.,Бухны А.Ф.,Лебедев А.И.Опухоли брюшной полости и забрюшинного пространства у детей.М.,Медицина.,1982.
11. Духанов А.Я.Урология детского возраста.М.,1961.
12. Исаков Ю.Ф.,Степанов Э.А.Опухоли и кисты грудной полости у детей.,М.,1975.
13. Исмаил-заде Р.С. Использование общей управляемой гипертермии в лечении генерализованных опухолей у детей/ Р.С. Исмаил-заде //Российский онкологический журнал. - 2004. - N6. - С. 23-26.
14. Исаков Ю.Ф. Национальное руководство по детской хирургии. - ГЭОТАР – Медиа. - 2009. - 1168с.
15. Макаров А. В., Данилов О. А., Сокур П. П., Рибальченко В. Ф., Юрченко М. І. Хвороби стравоходу у дітей. // Київ. Вища школа. – 2004. - 368 с.
16. Подкаменев В.В. Хирургические болезни детского возраста: Учебное пособие. – М.: ОАО «Издательство Медицина», 2005. – 379 с.
17. Пури П., Гольварт М. Атлас детской оперативной хирургии. Медпресс-информ, 2009. - 648 с.
18. Русак П. С., Данилов О. А., Кукуруза Ю. П., Рибальченко В. Ф. Лапароскопічна хірургія в педіатрії // Житомир – Київ. Косенко, 2006. – 128 с.

19. Сеймівський Д.А. Оцінка можливостей ендоскопічної корекції міхурово-сечовідного рефлюксу за даними віддалених результатів лікування / Д.А. Сеймівський, О.А. Каліщук, В.Ф. Петербургський // Урологія (Дніпропетровськ). - 2005. – Том 9, N1. - С. 25-28.
20. Слепов О.К., Гордієнко І.Ю., Сорока В.П., Слепова Л.Ф., Бензар І.М., Руденко Є.О. Атрезія стравоходу: пре- і постнатальна діагностика, хірургічна корекція вади, її деяких асоційованих форм та ускладнень: Методичні рекомендації.-Київ.- 2009. – 36 с.
21. Соловьев А. Е. Детская хирургия. // Запорожье. - 2005. – 196 с.

Модуль 3. Надзвичайні стани в дитячій хірургії.

Тема 1.

Комбінована травма. Сполучна травма.

Знати. Етіологія, патогенез, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Тактика лікаря на етапі стаціонарного лікування.

Вміти. Надавати першу медичну допомоги при політравмі. Призначати посиндромне лікування.

Тема 2.

Поєднана травма.

Знати. Етіологія, патогенез, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Тактика лікаря на етапі стаціонарного лікування. Надання першої медичної допомоги при політравмі на догоспітальному етапі. Вимоги до транспортування хворих із політравмою.

Вміти. Надавати першу медичну допомоги при поєднаній травмі. Призначати посиндромне лікування.

Тема 3.

Кровотечі із верхніх, середніх та нижніх відділів ШКТ.

Знати. Етіологія, патогенез, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика.

Вміти. Визначати об'єм необхідних діагностичних заходів, проводити диференційну діагностику.

Тема 4.

Кровотечі із верхніх, середніх та нижніх відділів ШКТ.

Знати. Основні напрямки консервативного лікування, критерії та покази до хірургічного лікування в залежності від етіологічного фактору та ступеню активності кровотечі. Об'єм хірургічного лікування.

Вміти. Призначати консервативне лікування, замісну терапію в залежності від етіологічного фактору та ступеню активності кровотечі. Володіти методиками хірургічної зупинки кровотечі.

Тема 5.

Травматичний шок.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі.

Вміти. Розраховувати об'єм інфузійної терапії. Проводити посиндромну терапію травматичного шоку.

Тема 6.

Больовий шок.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі.

Вміти. Розраховувати об'єм інфузійної терапії. Проводити посиндромну терапію больового шоку.

Тема 7.

Синдром внутрішньогрудної напруги.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Тактика надання допомоги на догоспітальному етапі.

Вміти. Виконувати плевральну пункцію, пасивне та активне дренування плевральної порожнини, кісти, абсцесу легені.

Тема 8.

Класифікація дренажів, покази до їх застосування.

Знати. Види дренування, покази до їх застосування. Покази до пункційного та оперативного методів лікування синдрому внутрішньогрудної напруги.

Вміти. Підготувати системи активного та пасивного плеврального дренажів до використання.

Тема 9.

Септичний шок.

Знати. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна симптоматика. Диференційна діагностика.

Вміти. Визначати необхідні додаткові методи обстеження з метою визначення первинного запального вогнища та вторинних септичних вогнищ.

Тема 10.

Септичний шок.

Знати. Надання першої медичної допомоги на догоспітальному етапі. Характеристика основних груп медичних препаратів терапії септичного шоку. Посиндромне лікування.

Вміти. Призначати посиндромну корекцію септичного шоку. Розраховувати склад та об'єм інфузійної терапії.

Література.

1. Баилайшвили Ю.В. Профилактика гнойно-воспалительных осложнений в детской колопроктологии/ Ю.В. Баилайшвили, В.Б. Давиденко //Клінічна хірургія. - 2003. - № 4-5. - С. 4-5.
2. Васильева Н.П. Использование ультразвукового исследования после операций на грудной полости у детей / Н.П. Васильева // Вестник хирургии им.Грекова. - СПб, 2004. – Том 163, N 3. - С. 62-65.
3. Венгеровский М.С. Остеомиелит у детей. М.: Медицина, 1964. – 270 с.
4. Маремкулов В.Х. Токсико-септические состояния и их коррекция в детской хирургии/ В.Х. Маремкулов // Детская хирургия, 2005. - N5. - С. 39-42.
5. Челюстно-лицевая хирургия: учебник / А.А. Тимофеев. — 2-е изд., переработ. и дополн. — К.: ВСИ “Медицина”, 2015. — 800 с.

6. Fitzgeralds M, Howard R. The neurobiologic basis of pediatric pain. In: Schechter NL, Berde CB, Yaster M, editors. Pain in infants, children, and adolescents. 2nd ed. Baltimore: Lippincott William & Wilkins; 2001. p. 19-42.
7. Lidow MS. Long-term effects of neonatal pain on nociceptive systems. Pain. 2002;99(3):377-83.
8. Taddio A, Katz J, Ilevsick AL, Koren G. Effect of neonatal circumcision on pain response during subsequent routine vaccination. Lancet. 1997; 349:599-603.
9. Weisman SJ, Bernstein B, Schechter NL. Consequences of inadequate analgesia during painful procedures in children. Arch Pediatr Adolesc Med. 1998; 152:147-9.
10. Birmingham DK, Wheeler M, Suresh S, Dsida RM, Rae BR, Obrecht J, et al. Patient-controlled epidural analgesia in children: can they do it? Anesth Analg. 2003;96(3):686-91.
11. Krane EJ, Dalens BJ, Murat I, et al. The safety of epidurals placed during general anesthesia. Reg Anesth Pain Med. 1998; 23:433-8.
12. Villa E, Eynden FV, Le Bret E, et al. Paediatric video-assisted thoracoscopic clipping of patent ductus arteriosus: experience in more than 700 cases. Euro J Cardiothor Surg. 2004; 25:387-93.
13. Wagner HR, Ellison RC, Zierler S, et al. Surgical closure of patent ductus arteriosus in 268 preterm infants. J Thorac Cardiovas Surg. 1984; 87:870.
14. Alsenaidi K. et al. Management and outcomes of double aortic arch in 81 patients. Pediatrics. 2006;118(5): e1336-41.
15. Backer CL et al. Trends in vascular ring surgery. J Thorac Cardiovasc Surg. 2005;129(6):1339-47.
16. Hernanz-Schulman M. Vascular rings: a practical approach to imaging diagnosis. Pediatr Radiol. 2005;35(10):961-79.
17. Humphrey C, Duncan K, Fletcher S. Decade of experience with vascular rings at a single institution. Pediatrics. 2006;117(5): e903-8.
18. Koontz CS et al. Video-assisted thoracoscopic division of vascular rings in pediatric patients. Am Surg. 2005;71(4):289-91.

Зав. кафедри дитячої хірургії

д.мед.н., проф.

Коноплицький В.С.